

Реалізація дозволяє створити оптимальні умови для учнів в межах освітнього процесу початкової школи.

Мета здоров'язбережувальних методів передбачає формування в молодших школярів знань, умінь та навичок ведення здорового способу життя, навчання їх застосовувати набути знання у життєдіяльності.

Для забезпечення позитивного ефекту слід мінімізувати негативні фактори впливу, які можуть знижувати якість опанування навчального матеріалу та впливати на фізичний розвиток молодших школярів. Формування культури здоров'я, розуміння необхідності вести здоровий спосіб життя є актуальним завданням, реалізація якого триває упродовж життя, однак навчитися можна вже в початковій школі [1].

Традиційні методи дозволяють розпочати цей важливий процес, а нетрадиційні його урізноманітнюють, корегують, доповнюють та роблять його цікавішим та захоплюючим для учнів. До традиційних здоров'язбережувальних методів фізичного виховання відносять художню гімнастику, дихальні вправи, пальчикову гімнастику тощо. До нетрадиційних – фітбол-гімнастику, гідроаеробіку, звукову гімнастику, психогімнастику, дитячий фітнес, різні види психотерапевтичної терапії (аромо-, арт-, кінезо-, фіто-, вітаміно-) тощо [2].

Отже, фізичне виховання на засадах здоров'язбережувальних методів забезпечує безпечні умови навчання учнів в умовах початкової школи. Це дозволяє досить раціонально забезпечити охорону здоров'я учнів. Оптимальна реалізація можлива за участі всіх учасників освітнього процесу: педагогів, дітей, батьків.

Література

1. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. Навчання здоровому способу життя на основі життєвих навичок. Київ: Просвіта, 2007. 246 с.

2. Оптимізація фізичного розвитку дитини у вітчизняній системі освіти: монографія / Е. Вільчковський, Н. Денисенко, А. Цьось, Б. Шиян та ін. Запоріжжя: ЗОППО, 2010. 250 с.

Джурило А. П.

кандидат педагогічних наук, доцент, старший дослідник,
доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання Київського університету імені

Бориса Грінченка,

старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки

Інституту педагогіки НАПН України

dzhurylo.ap@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Робота педагога – це виснажливий вид діяльності, який вимагає не аби яких професійних компетентностей і людських ресурсів. Війна принесла в педагогічну діяльність нові виклики: вимушене переселення, міграція, зруйнована освітня інфраструктура, тривала відсутність світла, проведення занять в укриттях тощо. Але перш за все, війна – це травма, оскільки ми перебуваємо у стані постійного стресу. Якби ми не хотіли визнавати цей факт, але ми всі – травмовані. Травмованими є педагоги, їх учні чи студенти, батьки, тобто абсолютно всі учасники освітнього процесу. Завдання педагога – не лише навчати, але й підтримувати здобувача освіти, а щоб допомогти іншим у кризовій ситуації в умовах війни, спершу потрібно допомогти самому собі.

Наукові розвідки щодо впливу війни на професійну педагогічну діяльність розпочалися ще в 2014 р. з початком гібридної війни РФ проти України, однак у зв'язку з посиленням військової агресії та новим етапом військових дій виникла необхідність у нових дослідженнях щодо подолання освітніх втрат, формування резильєнтності освітян і т.д. Так вченими Інституту педагогіки НАПН України було підготовлено низку методичних рекомендацій з питань вітчизняної освіти в умовах воєнного стану та відбудови, діагностика та компенсація

освітніх втрат [3-7]. Все більш актуальними стають дослідження резильєнтності як складової професійної компетентності педагогів в умовах воєнного та повоєнний періодів. Так, дослідження О. Баніт та О. Мерзлякової [1], що спрямоване на виявлення ключових стратегій резильєнтності освітян України в умовах війни на основі авторської програми «Коди резильєнтності. Психологічна робота з освітянами під час війни». Результати дослідження показали, що найбільш впливовим способом подолання стресу вчителями є їхні когнітивні налаштування.

Практичні основи стресостійкості відпрацьовувала Українська асоціація дослідників освіти (УАДО) [8], яка у серпні 2023 р. проводила для своїх членів Літню школу резильєнтності з метою ознайомлення учасників з основами травмоорієнтованого викладання, отримання практичних навичок необхідні для підвищення стресостійкості як самих викладачів, так і здобувачів вищої освіти. Програма літньої школи передбачала тренінги на теми: «Що таке травма і як на неї реагувати», «Мозок і травма», «Психологічна стійкість викладача», «У пошуках джерел резильєнтності», а також різноманітні форми фізичної активності, практики йоги та медитації для подолання тривожних станів, рукоділля як вид активної медитації з метою пошуків оптимальних для освітян способів залишатися в ресурсному стані як у контексті професійної діяльності, так і особистісній сфері.

До прикладу, у Західноукраїнському національному університеті у вересні 2023 р. відкрили навчально-науковий центр соціально-психологічної підтримки та резильєнтності [2] за підтримки Ізраїльської коаліції травми та Єврейської федерації Північної Америки з метою формування стресостійкості особистості у різних сферах діяльності, отримання знань та навичок, що дозволять піклуватися про своє психічне здоров'я, розвиваючи власну стресостійкість, застосовуючи техніки оволодіння стресом, зняття емоційної напруги та плекання психологічної стійкості у професійній діяльності.

Так, в Київському університеті імені Бориса Грінченка невдовзі розпочнеться реалізація проекту «Травма-інформоване навчання студентів: інноваційно-педагогічні практики, супровід, підтримка», ключовою ідеєю якого є надання всім учасникам освітнього процесу співчутливої допомоги, якою передбачено врахування широких наслідків травми та намагання відновити відчуття безпеки та власної спроможності.

Професійна діяльність педагога завжди була пов'язана з підвищеною напругою та стресами, війна ж принесла нові виклики, з якими кожного дня доводиться боротися українським освітянам. Саме тому інноваційні підходи до розвитку педагогічних працівників в умовах війни, у тому числі і в контексті забезпечення якості освіти, мають полягати у підвищенні їх резильєнтності, розвитку власної стресостійкості, покращенні умінь відновлювати власну ресурсність та емоційний стан. Управлінцям у сфері освіти, керівникам закладів освіти доцільно проводити різноманітні тренінги, семінари тощо, на яких освітяни зможуть опанувати практичні навички резильєнтності, подолання травм, адже лише здоровий, в широкому сенсі цього слова, педагог може забезпечити якісні освітні послуги для здобувачів освіти. Лише освітянин, який поборов чи намагається подолати власні психологічні травми, що були викликані війною і не лише, може розпізнати їх у своїх учнів/студентів і допомогти їм.

Література

1. Banit, O., & Merzliakova, O. Identification the key strategies of resilience of Ukrainian teachers in the conditions of war. 2023. European Humanities Studies: State and Society, 1(1), 4–23. URL: <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2023.1.01>
2. Відкриття навчально-наукового центру соціально-психологічної підтримки та резильєнтності. URL: <https://www.wunu.edu.ua/news/24266-vdkrittja-navchalno-naukovogo-centru-socjalno-psihologchnoyi-pdtrimki-ta-rezilyentnost.html>
3. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. Київ : Педагогічна думка, 2023. 187 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Osvitni_vtraty.pdf

4. Діагностика та механізми подолання втрат у навчанні молодших школярів. Методичні рекомендації / кол. автор. ; за загальною редакцією О. М. Топузова ; укл. О. В. Онопрієнко. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2023. 146 с. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/Diahnostyka-ta-mekhanizmy-podolannia-vtrat-u-navchanni-3.pdf>

5. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови. Методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної : Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Metodychnyy-poradnyk.pdf2.pdf>

6. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови. Методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної : Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Metodychnyy-poradnyk.pdf2.pdf>

7. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: реалії, досвід, перспективи. Методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2023-2024 навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної : Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Педагогічна думка, 2023. 192 с. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Metodychni-rekomendatsii-interaktyv.pdf>

8. Літня школа УАДО 2023: на шляху до натхнення і резильєнтності. URL: <https://www.uera.org.ua/uk/node/237>

Древніцька О. І.

вчитель історії та суспільствознавчих дисциплін
КЗ НВК «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів
с. Великі Гаї -ДНЗ» Великогаївської ТГ
oidrewnizka@gmail.com

ГРА ЯК ПРОВІДНИЙ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

«У дитини є жага гри, і потрібно її задовольняти. Необхідно не тільки дати їй час пограти, а й заповнити цією грою все життя дитини» [1, с. 5].

Немає нічого простішого, аніж гра, немає нічого складнішого, аніж гра. Немає нічого таємничішого, аніж гра. Гра – таке багатогранне поняття, що кожен, хто підходить до його визначення, інтерпретує його по-своєму.

Проте людина здавна використовувала ігри в навчанні або навчала за допомогою ігор. У давні часи гра була практично єдиним варіантом освіти. Поступово вона набула досвіду, розвивалася педагогіка, але гра не зникла з арсеналу вчителя. Науковий підхід до освіти практично не змінив поглядів на гру. Орієнтація сучасної школи на гуманізацію процесу освіти і різнобічний розвиток школяра має на увазі необхідність гармонійного поєднання навчальної діяльності, в межах якої формуються базові знання, вміння та навички, з діяльністю творчою, пов'язаною з розвитком особистісних задатків учнів, їхньої пізнавальної активності, здібності самостійно розв'язувати нестандартні завдання. Введення в традиційний навчальний процес гри, специфічно направлений на розвиток дитини, її пам'яті, уваги, просторової та часової уяви, є одним із найважливіших завдань.

Феномен гри в тому, що, будучи по суті розвагою, вона переростає в навчання, творчість.

Педагогічна гра має істотну ознаку – чітко сформульовану мету навчання і, відповідно їй, педагогічного результату.